

Stichting Vrienden van de Begraafplaats De Bieberg

Nieuwsbrief mei 2025

Beste Vrienden,

Het is weer voorjaar. Een mooi moment om u te berichten over de ontwikkelingen op Begraafplaats De Bieberg.

Inventarisatie waardevolle grafmonumenten

In opdracht van de gemeente Breda heeft de heer drs. Leon Bok van Bureau Funeraire Adviezen (BFA) een inventarisatie uitgevoerd op Protestantse Begraafplaats De Bieberg in Breda. Leon Bok werkt ook als specialist funerair erfgoed bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De heer Bok is dé onafhankelijk funerair deskundige van Nederland, maar heeft ook onderzoek verricht in Suriname en Japan.

Deze inventarisatie naar waardevolle grafmonumenten op Begraafplaats De Bieberg is uitgevoerd op basis van vooraf door de gemeente goedgekeurde criteria. De Stichting verwijst naar de oorspronkelijke opdracht aan de heer Bok: *'maak een inventarisatie van grafmonumenten die van belang zijn vanwege hun waarde als grafmonument en van de persoon die er begraven is.'*

Op 11 februari 2023 heeft de heer Bok Begraafplaats De Bieberg ter plaatse onderzocht. Vooraf is onderzocht of er personen op de begraafplaats begraven zijn die van belang zijn voor Breda, te maken hebben gehad met de Tweede Wereldoorlog of met de Protestantse gemeente dan wel betrokken waren bij de aanleg of het beheer van de begraafplaats. Alle namen zijn gecontroleerd via het beschikbaar gestelde grafregister van de begraafplaats. Met behulp van de krantendatabase Delpher is vervolgens een onderzoek gedaan naar bijzonderheden en begrafenissen op de begraafplaats. Hierdoor kon een goed overzicht verkregen worden van welke personen er destijds toe deden of waarvoor Breda uitliep bij hun begrafenis. Daarbij kwam ook naar voren dat de graven van talloze belangwekkende personen al verdwenen zijn. Spijtig is dat zelfs twee dagen voor het onderzoek van Leon Bok op 9 en 10 februari 2023 door beheerder Zuylen nog containers vol grafmonumenten werden geruimd.

Het onderzoek is in februari 2023 afgerond. De onderzoeksresultaten zijn vastgelegd in het onderzoeksrapport van de heer Bok: *'Inventarisatie opvallende en historische grafbedekkingen op protestantse begraafplaats De Bieberg'* en werd door de gemeente Breda integraal omarmd.

Naar aanleiding van het onderzoeksrapport van de heer Bok werd door het college van B&W bij besluit van 30 januari 2024 voorbescherming uitgesproken. Hiermede heeft het College het voornemen kenbaar gemaakt om Begraafplaats De Bieberg als gemeentelijk monument uit te breiden met de door de heer Bok in 2023 geïnventariseerde waardevolle en beschermingswaardige grafmonumenten.

Conclusies en aanbevelingen Leon Bok

De Cultuurhistorische waardering van De Bieberg stelde al vast dat het hier gaat om een buiten gewone begraafplaats. De aanleg is bijzonder doordat maar liefst twee tuinarchitecten garant stonden voor het ontwerp: J.J. Denier van der Gon en J.P.T. Bijhouwer. Met de inventarisatie waardevolle grafmonumenten is een aanname uit de waardering bevestigd, namelijk dat de grafcultuur op de begraafplaats voor die tijd redelijk vooruitstrevend was. Bovendien lijkt ze sterk af te wijken van wat gangbaar was op het oude kerkhof in Ginneken. Gezien de rol en betekenis van de begraven personen is dit ook geen lokale begraafplaats, maar

vormt feitelijk een afspiegeling van het protestantse leven in Breda en omgeving in de periode 1930-1980. Daarna is weliswaar een kentering zichtbaar in de grafcultuur en het beheer van de begraafplaats, maar die is niet uniek. Hoewel er al veel graven van belangrijke personen zijn verdwenen, biedt wat resteert nog voldoende waarde om toegevoegd te worden aan het gemeentelijk monument.

Binnenkort wordt door het college van B&W hierover een besluit genomen.

Comité 4 en 5 mei

Ieder jaar kiest het Comité 4 en 5 mei een thema dat inspireert om te herdenken en vieren aan elkaar te verbinden en om de historische gebeurtenissen in verband te brengen met de actualiteit wereldwijd. Het jaarthema van 2025 is 80 jaar vrijheid.

Met het oog op 4 en 5 mei is in bovengenoemd onderzoeksrapport van de heer Leon Bok met name van belang hetgeen staat vermeld onder: **'Slachtoffers Tweede Wereldoorlog':**

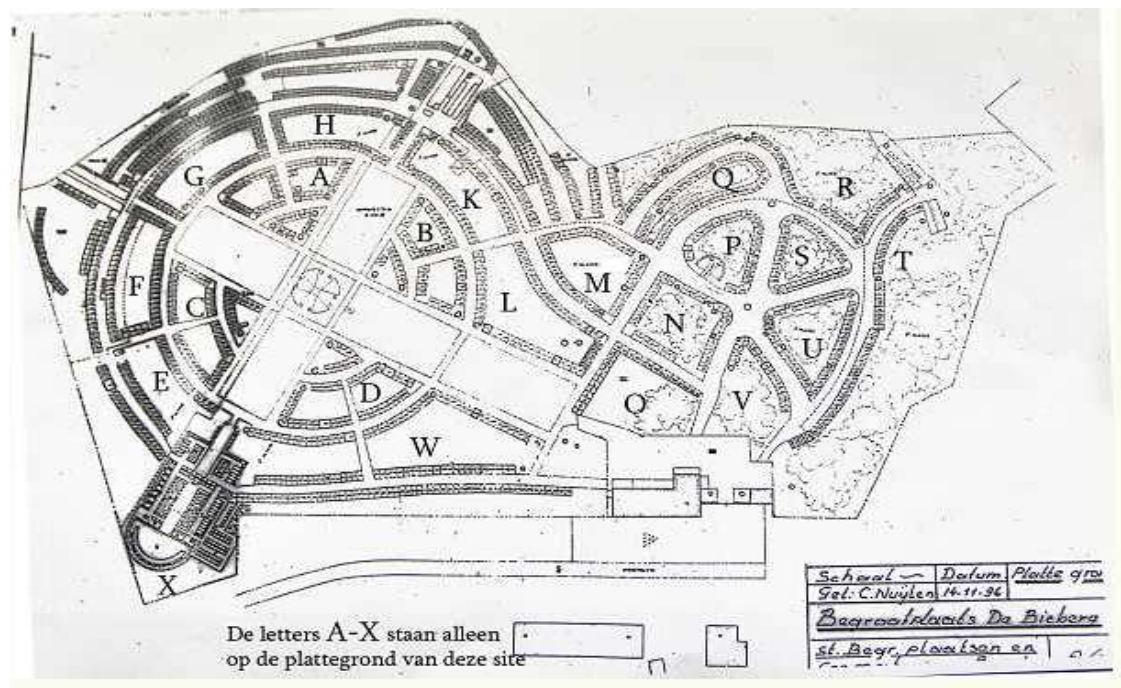
"Op Begraafplaats De Bieberg zijn 6 graven aangetroffen met evenzoveel slachtoffers. Dit betreft 1 erkend oorlogsslachtoffer door de Oorlogsgravenstichting, namelijk Cornelis Riezebos. Hij werd in 1944 gefusilleerd in Utrecht en werd begraven op de Bieberg. Riezebos was voor de oorlog onder meer directeur van uitgeverij N.V. Broese en Peereboom en directeur -hoofdredacteur bij de Bredasche Courant. "

Op de website van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis www.iissg.nl is ook uitgebreide informatie te vinden over Cornelis Riezebos: 'Als eenige Protestantsche krant in Noord-Brabant heeft de Bredasche Courant een belangrijke rol gespeeld, o.a. als spreekbuis van den Vrijheidsbond' 'Riezebos is onderscheiden met het mobilisatiekruis'.

Cornelis Riezebos (geboren te Medemblik op 28 januari 1888, gefusilleerd te Utrecht op 23 augustus 1944) staat als lid verzet vermeld op de 'Erelijst van gevallen 1940-1945'. De Erelijst vermeldt Nederlanders die hun leven op een bijzondere manier hebben gegeven. Volgens een document in het Nationaal Archief is Cornelis Riezebos terechtgesteld op het 'Fort Rhijnnauwen bij Utrecht'. Op het grafmonument staat:

C. Riezebos
Geb 28 Jan. 1888 te Medemblik
Overl. 23 Aug. 1944 te Utrecht
in duitsche gevangenschap

Grafmonument van C. Riezebos bevindt zich in vak P

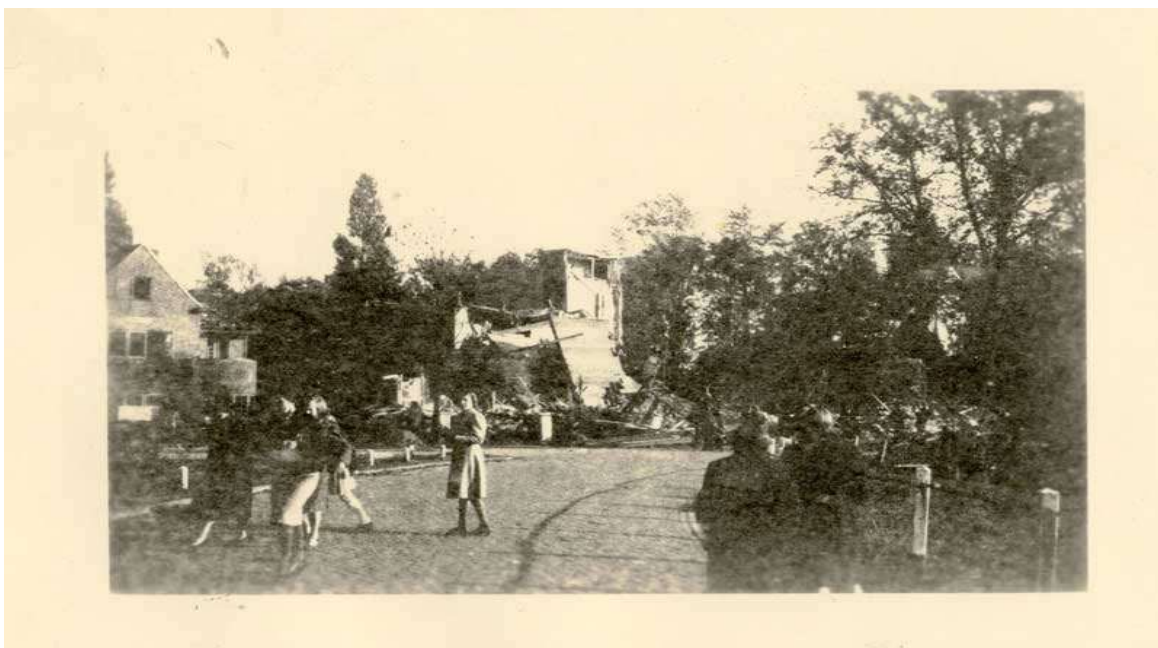
In het 'controle-rapport Nederlandse graven' van de Oorlogsgravenstichting, dat aanwezig is in het Nationaal Archief staat vermeld dat de toestand van het graf onverzorgd is. Gezien de herdenkingswaarde van het graf, heeft de Stichting zich de herinnering van Cornelis Riezebos als verzetsheld en de bescherming van zijn grafmonument aangetrokken en heeft zij in overleg met de beheerder aangegeven hiervoor zorg te willen dragen. De beheerder heeft hiervoor recentelijk akkoord gegeven omdat er geen nabestaanden bekend zijn. De Stichting houdt het graf onkruidvrij, plaatst plantjes en plaats jaarlijks bloemen op 4 en 5 mei, opdat wij hen die hun leven hebben gegeven voor onze vrijheid nimmer vergeten.

In het onderzoeksrapport van de heer Leon Bok staat tevens vermeld onder **'Slachtoffers Tweede Wereldoorlog'**:

"De overige 5 slachtoffers vielen allen bij het bombardement dat op 13 oktober 1944 Bad Ginneken trof. In de veronderstelling dat men het hoofdkwartier van de Duitsers zou treffen, vielen de bommen echter op het kuuroord waar op dat moment tientallen patiënten en personeelsleden verbleven. Van de 27 slachtoffers zijn er in ieder geval nog 5 terug te vinden op De Bieberg en daarmee vormen zij een belangrijke herinnering aan de Tweede Wereldoorlog."

Het Stadsarchief Breda vermeldt op haar website hierover het navolgende:

"Op 13 oktober 1944 werd Ginneken getroffen door een bombardement van het bekende kuuroord "Bad Ginneken", door oudere Ginnekenaren nog steeds bij de vooroorlogse naam "Bad Wörishofen" genoemd. Bad Wörishofen lag aan de Duivelsbruglaan, net over de Duivelsbrug aan de rechterkant. Bij het bombardement waren 27 doden te betreuren. Het was de grootste ramp die Ginneken (vanaf 1942 een deel van de gemeente Breda) tijdens de Tweede Wereldoorlog is overkomen."

Ook kuuroord Bad Wörrishofen aan de Duivelsbruglaan werd bij het geallieerde bombardement zwaar beschadigd (foto: B. Speekenbrink, K. Klein. Bron: Stadsarchief Breda, fotonummer [19670121](#))

In BN De Stem is in 2019 over het bombardement in 1944 een artikel verschenen van de heer Henk van Ingen. In het artikel staat vermeld: "Vijftien slachtoffers van het bombardement op Bad Ginneken in Breda worden naar hun laatste rustplaats gebracht. Hun kisten staan opgebaard in de aula van de protestantse begraafplaats de Bieberg."

Het Rotterdamsch Nieuwsblad meldt over het bombardement van 13 oktober 1944:

"De afgelopen dagen zijn er slachtoffers gevallen in Breda bij diverse bombardementen die erop de stad zijn uitgevoerd. Zo wordt op 13 oktober onder meer de röntgenafdeling van Bad Ginneken, voorheen N.V. Geneeskundige badinrichting Bad Wörrishofen genaamd, geraakt en daarbij vallen 22 doden."

De naastgelegen protestantse Laurentiuskerk in Ginneken te Breda wordt ook door een voltreffer geraakt en raakt zwaar beschadigd. De kerkdiensten worden direct opgeschort."

Beide gehele artikelen kunt u op de website van de Stichting lezen.

Alle artikelen van Henk van Ingen zijn verzameld in zijn boek: "Dagboek van de Bevrijding". Hierin wordt de bevrijding in West-Brabant van dag tot dag beschreven. Henk van Ingen heeft een eigen journalistiek tekstbureau en verzorgt bij Omroep Brabant elke zaterdag een eigen rubriek: "Vervlogen verleden." www.omroepbrabant.nl Deze zaterdag is er aandacht voor verzetsheld Cornelis Riezebos.

Wij wensen u een gedenkwaardige 4 mei en een mooie bevrijdingsdag op 5 mei.

Hartelijke groeten van Hanneke, Johan en Edith
het bestuur van Stichting Vrienden van Begraafplaats De Bieberg

Bronnen:

onderzoeksrapport van de heer Leon Bok: *'Inventarisatie opvallende en historische grafbedekkingen op protestantse begraafplaats De Bieberg'*

www.oorlogsgravenstichting.nl, www.tracesofwar.nl, www.nationaalarchief.nl, www.iisg.nl,
www.stadsarchief.breda.nl, www.biografischportaal.nl